

Juunikuu tõi palju äikest, vähem päikest

Sellist tormist, äikeselist ja vihmast juunikuud, kui oli tänavu, annab mäletada.

Ain Kallis, meteoroloog

Meedias pole vist kunagi nii palju kirjutatud lugusid ilma teemal. Ikka kordusid sõnad äike, tromb, ujutus, kahjustused jne.

Möödunud aasta augustis eelvust tekitanud Võrumaa trombi vägiteod jäävad tänavustele kõvasti alla. Igast maakonnast tuli paarikümne päeva jooksul pidevalt teateid tormikahjustustest. Juba hakkasid inimesed nendega ära harjuma kui uudistega autoavariidest. Pikne paukus Tartumaal vähemalt igal kolmandal päeval, tormi-ilidest sai samuti meie kant kõige rohkem kannatada.

Vihmast kasu

Juuni esimene dekaad oli väga soe — 16,8°, s.o tavalisest ligi 2° soojem, maksimumi saavutas õhutemperatuur Tõraveres — 27,3° — kümnendal kuupäeval. Kaks päeva varem oli olnud Annikoru tromb. Tormituul paisus tol päeval 21 meetrini sekundis, siis kadus vool. Tugevale tuulele lisandus ka kõva paduvihma-hoog — 50 minutiga tuli maha 9,4 millimeetrine veekiht.

Teine dekaad oli veelgi vihmase ja pikselisem kui esimene. Soojust oli küllaga — 15. juunil registreeriti just enne äikesehoogu Tõraveres 30,2° (Narvas koguni 32,6°). Tormituul (ilmselt koos tuulispasaga) laastas mitte kaugel observatooriumist tubli tüki metsa. Vihma tuli sel dekaadil nii palju, et kuunormi täissaamiseks

Tartus tuli autodel läbida lausa väikesi järvi.

Aivar Aotäht

oleks piisanud vaid kahest vihmamarohkest päevast (kümne päevaga tuli 95,8 mm).

Sajused ilmad tekitasid inimestes sel aastal ebatavalise huvi klimatoloogia vastu. Eriti tunti huvi, milline võiks tulla jaanilaupäeva ilm. Vist esimest korda jaanipäevade ajaloos oli küllalt neid, kes soovisid tublit portsu vihma just õigel tulet tegemise ajal.

Ja seekord mitte tulekahjude kartuses või vaenust võidupüha pühitseva eesti rahva vastu, vaid lausa isikliku kasu saamise eesmärgil! Teatavasti laskis üks firma käiku meteoroloogilise reklaami — kui 23. juunil kella 18 ja 22 vahel sa-

jab Tõraveres ja Harkus üle 6 mm vihma, saavad õigel ajal kaupa ostnud oma raha tagasi.

Kärsitud ei mallanud õhtut oodata — kogu aeg oli telefonituline. «Kas teil ka sajab? Kas kõvasti tuleb?» Kella kahekümne ühe paiku tulid viimased kõned: «Helistan Jõgevalt, meil on kõva vihm, ehk tuleb teil niisamuti!»

Selleks ajaks oli kogunenud möödunudusse vaid 1,7 mm vihmavett. Üks mees Pühajärve äärest lubas koguni tuletõrjeautoga vaatlusväljakut kasta tulla. Vaid üks kõne oli teistest erinev: «Ah vähe sadanud? Rõõm kuulda! Tõesti

rõõm kuulda!» Kella kümneks oli Harkus sadanud 1,7 mm ja Tõraveres 2,1 mm, päris korralik ports, kuid mitte selline kui paljud lootsid. Siis kadus vool ja telefoniühendus. Nii ei saadud vastata ilmselt paljudele kõnesoovijatele.

175,1 mm vihma kuus

Eelviimasel kuupäeval tuli maha 37,6 mm vihma — kui vaja, siis teda pole, nagu kurtis üks «kannatanu». Kuu jooksul kogunes sademete summaks Tõraveres rekordiline 175,1 mm (veel veidi ja oleks käes olnud kolmekordne kuunorm!). Kui kolmandal dekaadil oli vihma rohkem kui tavaliselt,

siis sooja nappis (keskmine 13,5° on ligi 2,5° madalam normist). Ka pikset oli vaid ühel päeval kuulda (teisel dekaadil oli viis äikeseilma).

Jaanilaupäev oli tänavu jahe: päeval 12°, öösel 9° ümber. Tule ääres istumine või kargamine oli igati asjakohane. Jaanipäeval ilm veidi paranes, õhk soojenes 16 kraadini.

Kogu Eesti juuni keskmiseks õhutemperatuuriks arvatati Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis 15,0°, mis on normilähedane. Kõige soojem oli Võrus (16,5°), Tartus oli 15,8°, Narvas 15,4°, Tallinnas 14,3°, jahedam oli saartel (Ristnas 12,7°).

Suurimad sademete kogused mõõdeti Jõgeval (192 mm) ja Mustvees (186 mm). Saartel tuli vihma normi piires (Kuresaares 53 mm).

Põllud, metsad ja aiad lausa lirtsuvad veeküllusest. Talumehed ja aednikud ei tea, kuhu hädas pöörduda.

Tšehhi kirjanikku Karel Čapekit tsiteerides: «Kui sellest oleks mingit tulu, siis langeks aednik ja päev põlvili ning paluks umbes nii: «Issand jumal, tee kuidagi, et iga päev sajak, näiteks keskööst kuni kella kolmeni hommikul, aga tead, nii, et tuleks pisitasa ja sooja, sest siis ta imbib maa sisse; et päike paistaks kogu päev, aga mitte ka igale poole ja ka mitte liiga kuumalt; et oleks palju kastet ja vähe tuult, ja et kord nõndalast sajak lahjendatud virtsavett ning tuvisitta. Aamen.» Sest teadke, sedasi oli ka paradiisiaias, muidu poleks seal kõik nii hästi kasvanud, või mida teie arvate?»